

Дар'я Гасва,
Наталія Прокопович
(м. Вінниця, Україна)

АФІКСАЦІЯ ЯК НАЙПРОДУКТИВНІШИЙ СПОСІБ ТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ МЕДІА ДИСКУРСІ

Статтю присвячено дослідженню афіксації як продуктивного способу творення неологізмів в англomовному медіа дискурсі початку XXI сторіччя на матеріалі британських газет «The Observer», «The Daily Mail» та «The Independent» за період з 2002-го по 2017-ий рр. У статті описано основні продуктивні афікси та класифіковано за частотністю їх вживання на шпальтах сучасної британської преси. Досліджувані способи творення неологізмів проілюстровано численними прикладами сучасного англomовного медіа дискурсу.

Ключові слова: афіксація, неологізми, англomовний медіа дискурс, афіксoid, суфіксoid.

Статья посвящена исследованию аффиксации как продуктивного способа создания неологизмов в англоязычном медиа дискурсе начала XXI века на материалах британских газет «The Observer», «The Daily Mail» и «The Independent» за период с 2002-го по 2017-ый гг. В статье описаны основные продуктивные аффиксы и классифицированы за частотой их употребления на страницах современной британской прессы. Исследованный способ создания неологизмов проиллюстрирован многочисленными примерами современного англоязычного медиа дискурса.

Ключевые слова: аффиксация, неологизмы, англоязычный медиа дискурс, аффиксoid, суффиксoid.

The article investigates the affixation as a productive means of formation of neologisms in the modern English media discourse at the beginning of the XXI century based on the material of the British newspapers «The Observer», «The Daily Mail» та «The Independent» from 2002 till 2017. The article shows the most productive affixes and classifies them according to the frequency of their usage in the British newspapers. The way of formation of the neologisms under our investigation has been illustrated by means of numerous examples of the modern English discourse.

Key words: affixation, neologisms, English media discourse, affixoid, suffixoid.

Постановка проблеми. Вивчення неологізмів початку XXI століття є певним внеском у розвиток неології як одного з розділів теорії номінації.

Аналіз функціонування семантичних груп неологізмів у медіадискурсі поглиблює уявлення про прагматичні та віртуальні параметри сучасної англійської лексики, сприяє розкриттю взаємодії мовних і позамовних чинників у зближенні контактуючих мовних систем. Опис та класифікація семантичних неологізмів є внеском у вивчення системності, структури та неологічного потенціалу словникового складу сучасної англійської мови.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У лінгвістичній літературі використовують низку термінів для позначення лексичних новотворів, як-от: лексико-семантична іновація, нове слово, неологізм тощо. В роботі використано термін «лексико-семантична іновація». Групування неологізмів здійснювалося на основі декількох класифікацій. Одна із найпоширеніших класифікацій бере за основу спосіб творення. За нею було виділено: фонологічні неологізми, семантичні неологізми, запозичення та морфологічні неологізми. Серед них найвагомішу частку в медійному просторі займають неологізми, утворені морфологічним шляхом за допомогою афіксації.

Визначення раніше не досліджених частин загальної проблеми. Питанням формування неологізмів у сучасному медіа дискурсі займалися вітчизняні та закордонні лінгвісти. Було сформовано декілька підходів до класифікації мовних іновацій газетного дискурсу XXI сторіччя. Однак наразі ця проблема є недостатньо вивченою.

Формування мети і завдань статті. Метою даної статті є дослідження найпродуктивнішого способу формування неологізмів. У роботі зроблена спроба розв'язати наступні завдання: встановити основні види афіксів для творення нової лексики та визначити базові словотвірні тенденції з опорою на кількісні показники неологізмів, виокремлених у досліджуваних джерелах.

Виклад основного матеріалу. Дослідження особливостей утворення та функціонування різних угруповань неологізмів в масмедійних засобах було здійснено на матеріалі британських газет «The Independent», «The Daily Mail» та «The Observer» за період з 2002-го по 2017-ий рр. Серед них морфологічним способом – 202 лексичні іновації, частка неологізмів, утворених шляхом афіксації становить 95 одиниць.

Найбільш часто вживані префікси, що використовуються для утворення неологізмів у британських масмедійних засобах XXI сторіччя є cyber-(14) та префікс німецького походження uber-(8).

Так, афіксoid (різновид префікса) cyber- (частина слова cybernetics) до кінця 80-х років XX століття функціонував в англійській мові в складі лише кількох слів спеціального характеру. Масове виробництво «кібернеологізмів» починається наприкінці XX на початку XXI сторіччя. Афіксoid cyber- поряд із загальним значенням «пов'язаний з комп'ютерною технікою», нерідко вживається в більш вузькому значенні «пов'язаний з Інтернет, такий, що здійснюється через міжнародну інформаційну комп'ютерну мережу».

cybercommerce (cyber- + commerce: електронна торгівля (через Інтернет)), cybercash (cyber- + cash: електронні гроші, система розрахунків через Інтернет).

Mrs Scardino, who was named Pearson chief executive in 1997 after running the Economist Group for 12 years, replaces Cybercash chief executive William Melton on the AOL board. She said: «I am honoured to have been nominated to serve on the board of a pany that is evolutionising the way people and businesses around the globe communicate with each other and access and use information» (3).

Одним із прикладів продуктивного використання є афікс *über-*, який походить від слова на німецькій мові, що означає «над», «більше». Його продуктивне використання походить від концепції німецького філософа Фрідріха Ніцше «Übermensch» – вищий вид людської істоти. Префікс часто несе злегка негативний відтінок. *Über-* зазвичай не використовується з умляутом над U, тобто: *uber-*. Наприклад:

uber-successful (*uber-* + *successful*: дуже успішний), **uber-modern** (*uber-* + *modern*: занадто сучасний), **uber-trendy** (*uber-* + *trendy*: дуже модний), **uber-rich** (*uber-* + *rich*: занадто багатий) [1].

Look at London; what is central London if not an enclave of the uber-rich already? (4).

Рідше в британській періодиці вживаються лінгвальні іновачії з префіксами **mega-** (6) та **hyper-** (6). Наприклад:

megadiversity (*mega-* + *diversity*: велика кількість і розмаїття біологічних видів), **mega-terrorism** (*mega-* + *terrorism*: сучасний тероризм (з реальною загрозою використання терористами зброї масового знищення)), **megapowerful** (*mega-* + *powerful*: дуже сильний) [2].

But, unlike the megapowerful supercars which have thundered into these pages recently, no doubt causing disquiet among some readers, the Exige S mixes this pace potential with sensible fuel economy: the «official» average is 31.0mpg (16).

Словотвірний елемент *hyper-* бере участь у створенні не тільки термінів, а й одиниць загальнономовного вжитку та має значення «дуже, надзвичайно»:

hyper-evolution (*hyper-* + *power*: еволюція, що відбулася за надзвичайно короткий відрізок часу), **hypercar** (*hyper-* + *car*: екологічно чистий автомобіль) [1].

Найменш продуктивними є префікси *super-* (4) та *re-* (4). Розглянемо наступні приклади.

Префікс *super-* має значення «дуже, занадто» і вживається для утворення таких неологізмів:

supermom (*super-* + *mom*: жінка, яка поєднує в собі риси дружини, матері, активного працівника і громадського діяча), **super-handy** (*super-* + *handy*: дуже зручний, той, що знаходиться під рукою) [2].

Their super-handy «most popular» and «closing soon» pages do exactly what they say on the tin (12).

Суфікс *re-* має значення повторювальної дії. Виокремлено наступні неологізми:

regift (*re-* + *gift*: «передарувати» подаровану річ), **remanufacture** (*re-* + *manufacture*: переробляти продукт, використовуючи нові та старі елементи) [1].

Brady decided to regift the free Chevrolet Colorado pickup he got – worth about \$20,000 (16).

Досить продуктивним способом утворення неологізмів в англомовних газетах є суфіксація. Найпродуктивнішими виявилися такі суфікси: *-ing* та *-ism*.

Було виокремлено 9 неологізмів, що утворюються із додаванням суфікса *-ing*, за допомогою якого утворюються іменники-неологізми. Використовується модель: *N + ing*:

milking (*milk* + *-ing*: виливання комусь на голову молока в публічному місці), **pyjamming** (*pyjama* + *-ing*: одягання піжами в публічному місці; розсилання постів із фотографіями в піжамі, зазвичай для благодійної акції), **ghosting** (*ghost* + *-ing*: крадіжка особистості, яка померла), **chatterboxing** (*chatterbox* + *-ing*: діяльність, що включає в себе коментування в Твіттері відео, яке ти побачив по телебаченню) [1].

Is milking the most pointless internet craze yet? Students filmed pouring four-pint cartons over their heads (12).

The «pyjamming» appeal was launched with help from business leaders who took to the streets in their pyjamas at locations including the Library of Birmingham and Bristol's Millennium Square (15).

Chatterboxing. *No, not vocal sparring but the act of tweeting while watching a generally moronic TV programme (14).*

Англомовні газети XXI сторіччя характеризуються вживанням неологізмів, утворених за допомогою суфікса *-aholic*, що виділився зі слова «*alcoholic*» – людина, яка багато пиячить і має значення неможливості зупинитися щось їсти, пити, робити, позначає залежність від когось, чогось [2]. Наприклад:

sleepaholic (*sleep* + *-aholic*: людина, яка любить поспати), **clothesaholic** (*blog* + *-aholic*: людина, що фанатично ставиться до одягу), **workaholic** (*blog* + *-aholic*: людина, яка інтенсивно працює) [1; 2].

With a £10million fortune, Miss Church will have little difficulty maintaining her fashion requirements. She already has two stylists advising her on outfits (one in the UK and one in America), and describes herself as a clothesaholic (13).

Caroline Dowd-Higgins describes herself as a recovering workaholic. The realization came to her a couple of years ago when she realized she was working about 90 hours each week (9).

My name is Benji and I'm a travel blogaholic. I am a sucker for hot tips and insider info... today's news rather than last year's guidebook. Which is lucky, because there are more than enough blogs out there to fuel my fix. And half the fun is finding them (10).

Суфікс *-ism* використовується для створення неологізмів, що позначають абстрактні поняття. У британських газетах ми знайшли наступні приклади:

audism (audio + -ism: прояви дискримінації по відношенню до глухих людей), **nativism** (native + -ism: політична думка, що люди, народжені в певній країні мають перевагу над імігрантами), **endism** (end + -ism: віра в те, що затяжний період широкомаштабних негараздів нарешті завершується), **freeganism** (freegan + -ism: тенденція використання продуктів вторинної переробки), **voicism** (voice + -ism: прояви дискримінації до осіб з незвичним голосом, вимовою звуків), **rankism** (rank + -ism: дискримінація та експлуатація людей в залежності від їхнього рангу, посади).

Nativism is a lofty word for the phenomenon defined by the Shorter Oxford as a prejudice in favour of natives against strangers; xenophobia, the morbid dread or dislike of foreigners, is its more bigoted cousin. Behaviour that could fit either definition might be a man telling a local radio station that if you lived in London you'd be concerned if «a group of Romanian men» moved in next door (5).

Менш продуктивними (по 5 неологізмів) є суфікси *-er*, *-acholic* та *-able*.

Суфікс *-er* має в собі значення виконавця дії або інструмента, з допомогою якого виконується дія. Найчастотніші моделі утворення неологізмів: ім. + *-er* – ім.; дієсл. + *-er* – ім.

courtsider (courtside + *-er*: людина, яка відвідує елітний тенісний матч і таємно робить он-лайн ставку раніше, ніж будуть зупинені коефіцієнти в момент, коли проводиться результативна атака. В Новій Зеландії, наприклад, такі дії вважаються протизаконними), **picker** (pick + *-er*: людина, яка бере на себе обов'язок збирати сміття в громадських місцях), **binner** (bin + *-er*: особа, яка збирає на смітниках використані пляшки, банки для продажу) [1].

«South Downs litter picker has truck named after him, announced the headline, above an article reporting that the truck in question was a waste vehicle, christened «Pig Pen Sedaris» after the litter-picker in question, one David Sedaris» (7).

Неологізми утворенні за допомогою суфікса *-able*, позначають реалії, які наділені певними якостями та функціями. Таких прикладів ми знайшли 5:

bloggable (blog + *-able*: вартий того, щоб про це написати в блозі), **acceleratable** (accelerate + *-able*: здатний бути прискореним, достроково виконаним) [1].

Менш продуктивними є наступні суфікси: *-less*, *-rati*, *-razzi*, *-ie*.

donorless or donor-less (donor + *-less*: прикметник, що описує продукти крові, які виробляються штучно, а не є взяті у людей), **cashless** (cash + *-less*: той, який не використовує або не дозволяє використовувати), **belligerati** (belligerent + *-rati*: представники інтелігенції, що ведуть пропаганду війни або імперіалізму, виступають за використання військової сили проти країн, які, на їх думку, підтримують терористів), **digerati** (digital + *-rati*: люди, які володіють неабиякими знаннями в комп'ютерній та Інтернет-сфері), **footsie** (foot + *-s* + *-ie*: фотографія своєї стопи).

Дуже рідко зустрічаються неологізми, утворені за допомогою таких суфіксів як *-dom*, *-y*, *-ista*, *-ist* та досить нових суфіксів *-razzi* та *-gate*.

cheffy (cheff + *-y*: поведінка шефа, якому характерні зарозумілість і Я-Бог менталітет), **melty** (melt + *-y*: танучий, плавкий, ніжний), **bibliotherapist** (bibliotherapy + *-ist*: терапевт, який використовує книги, щоб покращити психічне здоров'я), **suckerdom** (sucker + *-dom*: дармоїд), **Blairista** (Blair + *-ista*: прихильник Тоні Блера, прем'єр-міністра Великобританії), **fashionista** (fashion + *-ista*: той, хто дуже захоплений модною індустрією), **paperazzi** (paper + *-razzi*: журналісти і репортери бульварної преси, які переслідують відомих людей для здобуття сенсаційних повідомлень), **stalkerazzi** (stalker + *-razzi*: журналіст таблоїда, який наполегливо переслідує зірок день і ніч) [1].

Ella is a bibilotherapist – a book doctor. She listens to people talking about what is going on in their lives and recommends books that might help. A reading cure, rather than the talking cure (6).

Her home has been staked out by paparazzi for weeks and there are reports that she has moved out to escape from the attentions of the stalkerazzi (as they should be known). She has been followed on foot and chased by car (8).

Суфікс *-gate*, що набув значення «скандал» після відомого політичного скандалу «Watergate». З тих пір утворено ряд неологізмів, що містять суфікс *-gate*.

У досліджених газетних джерелах можна назвати такі:

Cherigate (Cherie + *-gate*: події, що пов'язані, з тим фактом, що адвокат і партнер прем'єр-міністра Тоні Блера, Чері Блер, використав засудженого шахрая для покупки 2 квартир в Лондоні), **Svengate** (Sven + *-gate*: скандал, що стосується стосунків між секретарем футбольної асоціації Фарією Алам та тренером англійської збірної Свенном Ераном Еріксоном) [1].

In today's Wrap: «Cherigate» grows ever more murky, an inquiry into the Damilola Taylor trail criticises the criminal justice system, and the US ensures it has the first look at the Iraq dossier (11).

If the senior figures of the FA, including the coach, had been measured on England's sporting performance, the whole Svengate affair would have been irrelevant (17).

Висновки дослідження та перспективи подальших розвідок. Отже, афіксацію можна вважати досить продуктивним способом творення неологізмів. Цікаво, що досить частотними виявилися префікси іншомовного походження: *-cyber*, *-hyper*, *-mega*, *-uber*, *ge-*.

Другу сходинку по частотності посідають традиційні афікси для англійської мови: *re-*, *-ing*, *-ism*, *-gate*, *-ie*, *-ing*, *-dom*, *-less*, *-y*.

Процес глобалізації дається взнаки і в ракурсі утворення нових слів, що знаходять свій вияв у проникненні в англійську мову таких суфіксів іншомовного походження як: *-rati*, *-razzi*, *-ista*.

Практичне значення проведеного дослідження полягає в можливості застосування його результатів для внесення доповнень у відповідні розділи теорії номінації, комунікативної лінгвістики, стилістики, лексикографії, лексикології, історії мови, теорії та практики перекладу, а також для укладання навчальних посібників, методичних розробок, написання

спецкурсів. Запропонований аналіз семантичних неологізмів і додатки до дисертації можуть також бути використанні при укладанні словників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зацний Ю.А. Інновації у словниковому складі англійської мови початку XXI століття: англо-український словник. Словник / Ю.А. Зацний, А.В. Янков. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 360 с.
2. Зацний Ю.А. Сучасний англійськомовний світ і збагачення словникового складу / Юрій Антонович Зацний. – Львів : ПАІС, 2006. – 228 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

The Observer:

3. Arthur Charles. Is it possible to be identified by your «clickprint»? – 28 September 2006. – [Електронний ресурс] / Charles Arthur. – Режим доступу : <https://www.theguardian.com/technology/2006/sep/28/guardianweeklytechnologysession1>

4. Balch Oliver. Punta del Este: is Uruguay's uber-rich «gated city» a glimpse of our urban future? – 20 January 2016. – [Електронний ресурс] / Oliver Balch. – Режим доступу : <http://www.theguardian.com/cities/2016/jan/20/punta-del-este-uruguay-elitist-gated-city-urban-future-st-tropez-south-america>

5. Carswell Douglas. I'm not one of Douglas Carswell's «angry nativists» – but I am an irritable one. – 10 January 2015. – [Електронний ресурс] / Douglas Carswell. Режим доступу : <http://www.theguardian.com/commentisfree/2015/jan/10/im-not-one-of-douglas-carswells-angry-nativists-but-i-am-an-irritable-one>

6. Crace John. Visit a bibliotherapist. – 8 February 2014. – [Електронний ресурс] / John Crace. Режим доступу : <http://www.theguardian.com/lifeandstyle/2014/feb/08/bibliotherapist-book-doctor-john-crace>

7. Dowling Tim. David Sedaris? Who? Oh, you mean the local litter-picker. – 31 July 2014. – [Електронний ресурс] / Tim Dowling. Режим доступу : <https://www.theguardian.com/books/shortcuts/2014/jul/31/david-sedaris-litter-picker-rubbish-waste-vehicle-pig-pen-west-sussex>

8. Greenslade Roy. Dances with wolves. – 18 October 2004. – [Електронний ресурс] / Roy Greenslade. Режим доступу : <http://www.theguardian.com/media/2004/oct/18/mondaymediasection5>

9. Kasperkevic Jana. Workaholics Anonymous: when life gets lost in impossible workplace demands. – 31 October 2015. – [Електронний ресурс] / Jana Kasperkevic. Режим доступу : <http://www.theguardian.com/profile/jana-kasperkevic>

10. Lanyado Benji. Top of the blogs. – 23 July 2007. – [Електронний ресурс] / Benji Lanyado. Режим доступу : <http://www.theguardian.com/travel/2007/jul/23/topten.blogs>

11. Left Sarah. Cheriegate grows murkier. – 10 December 2002. – [Електронний ресурс] / Sarah Left. Режим доступу : <http://www.theguardian.com/news/2002/dec/10/wrap.sarahleft>

The Daily Mail

12. McVeigh Tracy. Cancer blogger tops ebook chart by making peace with her illness. – 18 October 2015. – [Електронний ресурс] / Tracy Mc Veigh. Режим доступу : <http://www.theguardian.com/society/2015/oct/18/the-cancer-whisperer-sophie-sabbage-bestseller>

13. Taylor Catherine. The Butterfly Cabinet, by Bernie McGill. – 4 September 2010. – [Електронний ресурс] / Catherine Taylor. Режим доступу : <http://www.theguardian.com/profile/catherine-taylor>

14. Tisdall Simon. Pass notes, No 3,143: Chatterboxing. – 18 March 2012. – [Електронний ресурс] / Simon Tisdall. Режим доступу : <https://www.theguardian.com/technology/shortcuts/2012/mar/18/pass-notes-chatterboxing>

15. Press Association. PYJAMA PICS TO HELP HOMELESS APPEAL. – 28 July 2014. – [Електронний ресурс] / Press Association. Режим доступу : <http://www.dailymail.co.uk/wires/pa/article-2708535/PYJAMA-PICS-TO-HELP-HOMELESS-APPEAL.html>

16. Woollaston Victoria. Smug couples sabotage the selfie : «COUPLIES» have increased by 140% since Kylie posted one in December. – 5 February 2014. – [Електронний ресурс] / Victoria Woolaston. Режим доступу : <http://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-2552119/Smug-couples-sabotage-selfie-COUPLES-increase-140-Kylie-posted-one-December.html>

The Independent

17. Andrew Johnson. Svengate affair: Some people think it's all over. It isn't yet. – 8 August 2004. – [Електронний ресурс] / Johnson Andrew. Режим доступу : <http://www.independent.co.uk/sport/football/news-and-comment/svengate-affair-some-people-think-its-all-over-it-isnt-yet-50705.html>

Статтю рекомендовано до друку
кандидатом філологічних наук,
доцентом кафедри англійської філології
Вінницького державного педагогічного університету
імені М. Коцюбинського
Грачовою І.Є.
Стаття надійшла до редакції 20 лютого 2017 року

УДК 811.111'36-112

Ірина Грачова
(м. Вінниця, Україна)

КВАНТИТАТИВНІСТЬ ЯК МОВНА КАРТИНА СВІТУ

У статті розглянута категорія кількості, її походження та розвиток, квантифікаційна лексика. Кількісні характеристики навколишнього світу є основою формування філософських і мовних категорій кількості, характер яких обумовлюється поступовим пізнанням від конкретного до